

DSOG *bladet*

Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Bestyrelsens klumme 3
Meddelelser fra redaktøren 5
DSOG's bestyrelse 5

DSOG-information

Efterårsmøde 19.–20. november 2004,
Amtssygehuset i Herlev 9

Annoncering af møder & kurser

DSOG's Ultralydkurser, Doppler-kursus:

IUGR og anæmi 10

Infertilitet – basal udredning og behandling 11

Kursus i basal operativ hysteroskopi 12

DSOG's efteruddannelseskursus 13

DSOG's Ultralydsgruppe 14

God urodynamisk praksis – basalkursus i

urodynamisk undersøgelse af kvinder 15

DFKO

DFKO www.gynaekologer.dk 18

NFOG

NFOG Visitation Program 2004/2005 19

NSGO visitor program 19

NSGO visitor-program 20

FYGO

FYGO nyt august 2004 21

Et tilbud til alle uddannelsessøgende 24

FYGO-studiegruppe vest inviterer til møde om

»Obstetriske udfordringer« 25

2004

August

Nr. 4

Årgang 25

Bestyrelsens klumme

Den 12.–15. juni afvikledes den 34. NFOG Kongres i Helsinki med over 1.000 deltagere, hvilket er en absolut rekord. Danmark var flot repræsenteret med mere end 130 deltagere. Som ved de forudgående kongresser i Oslo og Umeå markerede de danske deltagere sig med en forholdsmæssig stor andel af videnskabelige bidrag i form af poster og frie foredrag. Vi, der deltog i kongressen, havde fornøjelsen af at opleve mange meget fine præsentationer og kunne da også med glæde konstatere, at to af de danske bidragydere velfortjent opnåede priser for deres indlæg: Vi vil gerne ønske tillykke til Malene Hilden og Priya Chauhan, der fik pris for poster præsentation henholdsvis om »Associations between ill health and sexual abuse history among 3593 gynaecological patients« og »Randomised controlled study of treatment of retained placenta with 100 IE intraumbilical oxytocin injection via an infant mucus aspiration tube«.

Fagligt set bød kongressen på mange indlæg om det særdeles aktuelle emne, HT i klimakteriet. Blandt andet optrådte epidemiologen Richard Farmer med en kritisk gennemgang af »The Million Women Study«. En meget oplagt og professionel præsentation, som imidlertid ville have haft fordel af, at repræsentanter for undersøgelsen havde haft mulighed for at komme med deres version. Mange af os havde endvidere gerne set flere obstetriske emner på programmet.

Kongresser er også sociale begivenheder og denne var ingen undtagelse. Både i forbindelse med de mere officielle og de mere uofficielle sammenkomster blev nye kontakter etableret og gamle holdt ved lige – kontakter og netværk, som vil komme den faglige udvikling til gode fremover.

Peter Hornnes blev velfortjent genvalgt som præsident for NFOG for yderligere 2 år, mens Kim Toftager Larsen ophører som kasserer efter mange års kæmpe indsats for det nordiske samarbejde. Som ny kasserer blev Martin Stjernquist fra Sverige valgt efter indstilling fra »Valgberedningen«. Ditte Trolle blev valgt som ny intern revisor; med sin altomfattende nordiske baggrund er NFOG en oplagt organisation for Ditte.

Også i det nordiske billede markerer vores yngre kolleger sig overordentlig stærkt, idet flere tillidsposter i NFYOG beklædes af FYGO-medlemmer. Lidt uventet blev det også fra de danske rækker, at den nye NFYOG-formand skulle rekrutteres: Marie Søgaard var heldigvis parat til at stille op til posten som formand for NFYOG for de næste 2 år – Til lykke til Marie!

Og så blev dette kongressen, hvor det endeligt blev vedtaget, at sproget i NFOG fremover er engelsk. Der har fra visse kanter været nogen modstand mod ændringen, men de fleste er opmærksomme på, at dette tiltag er nødvendigt, hvis vi vil sikre, at repræsentanter for alle de nordiske lande kan forstå hinanden.

Den næste NFOG-kongres afholdes den 23.–25. maj 2006 i Gøteborg mens Island bliver vært for arrangementet i 2008. Begge steder er man allerede begyndt på forberedelserne – som ikke mindst på Island bliver en udfordring, idet det islandske selskab kun omfatter 44 medlemmer!

Ved kongressen i Umeå 2002 blev det besluttet, at NFOG skulle tage aktivt del i arbejdet for at bedre forholdene for mødre og børn i den tredje verden under overskriften »NFOG going south«. En arbejdsgruppe under NFOG med deltagelse af både obstetrikere og jordemødre har nu udarbejdet forslag til et konkret projekt. Arbejdsgruppen omfatter flere personer med stor erfaring fra arbejde i udviklings-

lande, både i form af forskningsprojekter og direkte obstetrisk arbejde.

Det planlagte NFOG-projekt indebærer, at nordiske obstetrikere og jordemødre skal undervise fødselshjælpere i Tanzania i akutte obstetriske problemstillinger ud fra det canadiske undervisningskoncept ALARM International, en pendant til det amerikanske ALSO-kursus. Der er på nuværende tidspunkt indledt samarbejde med Universitetshospitalet i Dar Es Salaam om den praktiske organisation. I NFOG's bestyrelse var vi meget imponerede over det fremlagte forslag, som udmærker sig ved at være særdeles konkret og realistisk. Der var enstemmig opbakning til at gå videre med projektet, som skal forblive et NFOG-projekt men med deltagelse og opbakning fra såvel NFOG som NJF (Den Nordiske Jordemoderforening). Det er planen, at der nu søges om finansiering af projektet. Når finansieringen er på plads, vil der i første omgang være brug for ca. 10 personer, jordemødre og obstetrikere, som først selv skal gennemgå ALARM-kurset for så efterfølgende at fungere som instruktører i en periode på f.eks. 2 uger. Det er håbet, at mange vil være interesserede i at deltage i den praktiske udførelse. I takt med at planerne bliver mere konkrete i tiden fremover, vil informationerne blive bragt her i bladet og på hjemmesiden.

Gennem det sidste år har NFOG's nye tiltag, NFOG-visitor-programmet, været i funktion, og i alt 3 personer har opnået støtte til ophold på en anden afdeling i Norden. I indværende år er der afsat midler til, at 5 personer kan opnå tilskud til rejse og ophold i forbindelse med et uddannelsesophold ved en anden nordisk afdeling. Ordningen indebærer i sin nuværende form, at man må have lønnen med fra sin stamafdeling, og det er nødvendigt at have tilsagn fra de respektive afdelinger for at opnå støtte. Der er som udgangspunkt afsat

15.000 kr. til hver, men det endelige beløb afgøres af NFOG's bestyrelse. Såvel færdige speciallæger som læger under uddannelse hertil kan søge. Ansøgningsfristen er fastsat til 1. oktober – hold øje med opslag på hjemmesiden.

Igennem en periode på snart 2 år har vi i specialet deltaget i en forsøgsordning sammen med Sundhedsstyrelsen, hvor der i inspektorbesøgene på afdelingerne har deltaget et FYGO-medlem ud over de to seniorinspektorer.

Bestyrelserne for FYGO og DSOG har nu evalueret forsøgsordningen. Konklusionen er at alle – såvel juniorerne som seniorerne – har oplevet juniorernes deltagelse særdeles positivt og med et øget udbytte af inspektorbesøgene. Samtlige inspektorer anbefaler, at ordningen gøres permanent og således også udbredes til at gælde for de øvrige specialer. DSOG's og FYGO's evalueringer er sendt til Sundhedsstyrelsen, og vi afventer spændt den videre behandling.

På bestyrelsens vegne

Lone Hvidman

Meddelelser fra redaktøren

Deadlines og udgivelsesdatoer for medlemsbladet i 2004:

Deadline/udgivelsesdato:

11. september/13. oktober

06. november/08. december

Husk at bladet kun kommer 6 gange årligt, og vær opmærksom på forholdet mellem deadline og udgivelsesdato.

Da kalenderen findes opdateret på DSOG's hjemmeside bliver den ikke længere udgivet i trykt form.

DSOG's hjemmeside: www.dsog.dk

Indlæg sendes på diskette eller via e-mail til
Thomas Larsen, læge
Thorsens Allé 16
9000 Ålborg
e-mail: thomaslarsen@dadlnet.dk

DSOG er medlemsblad for Dansk Selskab for
Obstetrik og Gynækologi

Ansvarlig redaktør i henhold til presseloven:
Thomas Larsen

ISSN: 1602-5385

Design og grafisk produktion:
Lægeforeningens forlag

Tryk: Scanprint a/s, Viby J

DSOG's bestyrelse

Formand

Lone Hvidman, overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y
Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus
8200 Århus N
Telefon: 89 49 55 66
Privat: Østermarksvej 5, 8300 Odder
Telefon: 86 54 39 23
E-mail: lone.hvidman@dadlnet.dk

Næstformand

Helle Meinertz, klinikleder, dr.med.
Fertilitetsklinikken, afsnit 455
Gynækologisk-obstetrisk afdeling
H:S Hvidovre Hospital
Kettegård Allé 30, 2650 Hvidovre
Telefon: 36 32 36 32
Privat: Springbanen 35, st., lejl. 4, 2820 Gentofte
Telefon: 24 27 83 92
E-mail: helle.meinertz@dadlnet.dk

Organisatorisk sekretær

Thomas Larsen, kursusreservelæge
Kirurgisk afdeling AK, Hjørring Sygehus
9800 Hjørring
Telefon: 99 64 64 64
Privat: Thorsens Allé 16, 9000 Ålborg
Telefon: 98 11 77 78
E-mail: thomaslarsen@dadlnet.dk

Kasserer

Thea Lousen, afdelingslæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y
Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus
8200 Århus N
Telefon 89 49 55 66
Privat: Hostrups Have 17, 4. th
1954 Frederiksberg C
Telefon: 35 24 10 32
E-mail: lousen@dadlnet.dk

Videnskabelig sekretær

Thue Bryndorf, overlæge, dr.med.
 Kromosomlaboratoriet, Afsnit 4052
 H:S Rigshospitalet
 Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
 Tlf. 35 45 48 85
 Privat: Granholmen 28, 2840 Holte
 Telefon 45 41 01 02
 E-mail: thue.bryndorf@dadlnet.dk

Øvrige medlemmer

Anne Dreisler, speciallæge i gynækologi
 & obstetrik
 Ølandsgade 2, 2. tv., 2300 København S
 Telefon: 32 54 55 45, fax: 32 96 55 46
 Privat: Københavnsvej 38, 3400 Hillerød
 Telefon: 48 25 15 99
 E-mail: anne.dreisler@dadlnet.dk

Christina Damsted Petersen, reservelæge
 Kirurgisk-gastroenterologisk afdeling
 Amager Hospital
 Italiensvej 1, 2300 København S
 Telefon: 32 34 34 40
 Privat: Vesterbrogade 46, 5. th.
 1620 København V
 Telefon: 33 13 48 19
 E-mail: cdp@inet.uni2.dk

Associeret bestyrelsen**Formand for FYGO**

Gitte Eriksen, afdelingslæge, ph.d.
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y,
 Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus
 8200 Århus N
 Telefon: 89 49 55 66
 Privat: Havgårdsvej 29, 8240 Riskov
 Telefon: 86 17 46 49
 E-mail: eriksen_gv@hotmail.com

Webmaster

Søren Brostrøm, kursusreservelæge, ph.d.
 Amtssygehuset i Glostrup
 Ndr. Ringvej 29-67, 2600 Glostrup
 Telefon: 43 23 28 91
 Privat: Kong Oscars Gade 1, 2. tv.
 2100 København Ø
 Telefon: 35 43 55 63
 E-mail: soeren@brostrom.dk

Formand for DFKO

Suzan Lenz, speciallæge, dr.med.
 Hyldegårdsvej 4
 2920 Charlottenlund
 Telefon: 39 63 91 13
 Privat: Hannelundsvej 18, 2960 Rungsted Kyst
 Telefon: 45 86 36 25
 E-mail: suzanlenz@dadlnet.dk

Formand for undervisningsudvalget

Lisa Bang, afdelingslæge
 Gynækologisk Obstetrisk Klinik
 H:S Frederiksberg Hospital
 Nordre Fasanvej 57-59
 2000 Frederiksberg
 Telefon: 38 16 38 16
 Privat: Olfert Fischersgade 46 st., lejl. 3.
 1311 København K
 Telefon: 33 91 51 72
 E-mail: lisa@dadlnet.dk

Formand for efteruddannelsesudvalget

Anders Atke, overlæge, klinisk lektor
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling
 Holbæk Sygehus
 Smedelundsgade 60
 DK-4300 Holbæk
 Telefon: 59 48 40 00
 Fax: 59 48 42 59
 Privat: Strandbakken 6, 3060 Espergærde
 Telefon: 49 13 36 93
 E-mail: atke@dadlnet.dk

Efterårsmøde 19.-20. november 2004, Amtssygehuset i Herlev

Foreløbigt program

Fredag den 19. november

- Kl. 13-14 Ankomst og kaffe i møde-
salen (udstilling)
- Kl. 14-15.30 Motion og graviditet.
Bente Klarlund Pedersen
Nye operationer inden for
urogynækologien.
Karl Møller Bek og Susanne
Axelsen
- Kl. 19-02 Middag og fest i Domus Me-
dica

Lørdag den 20. november

Der udleveres scorekort til foredragskonkurren-
cen samt lodsedler til vinpræmie til rettidigt
fremmødte.

- 9.00-10.00 Frie foredrag ved yngre for-
skere
- 19.00-10.45 Kaffe og udstilling
- 10.45-12.30 Frie foredrag ved yngre for-
skere
- 12.30-13.30 Frokost og udstilling
- 13.30-14.00 Strukturreformen.
Kjeld Møller Pedersen
- 14.00-14.30 Uddeling af Karl P. Brogaard
Prisen for bedste foredrag
samt Organons Gynækologi-
ske Forskningslegat

Mødegebyr og tilmelding

Tilmelding (inkl. tilmelding til det videnskabe-
lige møde): Foregår pr. mail til Thea Lousen,
lousen@dadlnet.dk senest den 05.11.2004.

Husk at oplyse: Navn, også på evt. ledsager, og

hvilke dele der skal betales for. Det koster 300
kr. at deltage i mødet inkl. frokost og kaffe og
350 kr. for at deltage i festmiddagen i Domus
Medica. Betaling sker ved indsættelse af det re-
levante beløb på DSOG's konto i Nordea,
Struer: Reg.nr. 2133, konto 8495607276 med
angivelse af mødedeltagerens navn. Pengene
skal være på kontoen senest 12.11.2004, hvis
man ønsker at blive stående på deltagerlisten.
Brug ikke postgiro – det går for langsomt. Vær
også opmærksom på, at økonomikontorer o.l.
ofte betaler for sent.

DSOG's Ultralydkurser

Doppler-kursus: IUGR og anæmi

Afholdes

Torsdag den 23. september 2004,
kl. 9.00–16.00

Sted

Rigshospitalet, Auditorium 2.

Målgruppe

Sonografer, sygeplejersker, jordemødre og læger der beskæftiger sig med ultralydscanning af gravide.

Tilmelding

Ved fremsendelse af kursusgebyret på 500 kr., til Finn Stener Jørgensen, pr. check eller til bankkonto: Reg.nr.: 3336, kontonr. 3336024382, med tydelig angivelse af navn, arbejdsadresse og e-mail-adresse (evt. pr. e-mail til fsj@dadlnet.dk). Prisen inkluderer kursusmappe, frokost og kaffe/te, såfremt beløbet er modtaget senest den 1.9.2004. Ved betaling efter denne dato inkluderer prisen kun kursusdeltagelse men ikke frokost og kursusmappe.

Kursusleder

Finn Stener Jørgensen, Afdelingslæge, dr.med., Ultralydklinikken, JMC-Afsnit 4023, Rigshospitalet, 2100 København Ø. fsj@dadlnet.dk

Undervisere

Saemundur Gudmundsson
Docent, överläkare, med.dr.
Kvinnokliniken
Universitetssjukhuset MAS
Lunds Universitet

Lillian Skibsted
Overlæge, ph.d.
Gyn./Obs. Afd.
Roskilde Amts Sygehus

Anne Kristine Valeur Jensen
Speciallæge, ph.d.
Statens Serum Institut
København

Finn Stener Jørgensen

CME

Kurset giver 5 CME point.

Program

8.45–9.00	Registrering
9.00–9.05	Velkomst og introduktion
9.05–10.00	Finn Stener Jørgensen
IUGR. Gennemgang af Doppler-ligning, teknik og metode ved Doppler-flow-undersøgelse, flowklasser mm.
10.00–10.30	Lillian Skibsted
Ultralydscreening for IUGR og præeklamsi ved Doppler us. af aa. uterinae i 2. trimester. Værdi ved us. i 3. trimester?
10.30–10.45	Kaffe/te
10.45–12.00	Saemundur Gudmundsson
Doppler-vurdering af det væksthæmmede foster. Flow us. af a. umb., aa. uterinae, a.cer.med., v. umbilicalis og ductus venosus. Betydning af fund. Hvornår skal forløses? Senskader af dårligt intrauterint flow. Followupundersøgelser.
12.00–13.00	Frokost
12.45–13.40	Praktisk demonstration af Doppler flowus. på Ultralydklinikken afsnit 4023

- 13.45–14.15 Finn Stener Jørgensen
Doppler og føtal anæmi pga. alloimmunisering
- 14.15–14.30 Kaffe/te
- 14.30–14.55 Anne Kristine Valeur Jensen
Parvovirus B19 infektion i graviditeten.
- 14.55–15.15 Saemundur Gudmundsson
Doppler og føtal anæmi pga. parvovirusinfektion. Hvor tit og hvordan skal disse ptt. kontrolleres? Doppler ved hydrops
- 15.15–15.35 Diskussion – Cases/video fremvist af kursister
- 15.35–15.50 MC-opgaver og evalueringsskema
- 15.50–16.00 Afslutning

Infertilitet – basal udredning og behandling

Målgruppe

Alle medlemmer af FYGO.

Tid

Onsdag den 8. september 2004,
kl. 16.00–21.00.

Sted

Skejby Sygehus, Konferencerummet afd. Y (ind via hovedindgangen, 1. etage th., gå til nr 19)
Gynækologisk Obstetrisk afd Y.

Undervisere

Overlæge Astrid Højgård og overlæge, ph.d. Erik Ernst begge Fertilitetsklinikken, Gynækologisk Obstetrisk afd Y, Skejby Sygehus.

Point (prækursister)

4 timer.

Deltagerpris

100 kr. overføres til Sparekassen Kronjylland, reg. nr. 9362, kontonummer 0002473615, angivet tydeligt navn og ansættelsessted!

Tilmelding

Via mail til Gitte Eriksen:
eriksen_gv@hotmail.com senest den 25/8 2004.

Kursusledelse

Afdelingslæge, ph.d. Gitte V. Eriksen,
Skejby Sygehus.

Program

16.00–16.10 Velkomst (GE)
16.10–17.00 Lidt om infertilitets epidemiologi

logi. Udredning af det infertile par (Erik Ernst)

Æggeledere som årsag – IVF behandling og cases (Astrid Højgård)

17.00–17.15 Strække ben

17.15–18.00 IVF-behandling og cases fortsat (Astrid Højgård)

Ovulation som årsag – ovulationsinduktion inkl. cases (Astrid Højgård)

18.00–19.00 Spisepause

19.00–19.50 Nedsat sædkvalitet som årsag – IUI, IVF/ICSI inkl. cases (Erik Ernst)

19.50–20.00 Strække ben

20.00–21.00 Uforklaret infertilitet, endometriose, fibromyomer, livsstilfaktorer, abortus habituais – inkl. cases (AH og EE)

Diskussion af en række etiske emner – skal alle behandles, flerfoldgraviditeter, æg og sæddonation, ICSI, kryopræserving af ovarievæv ud over vanlig fertil alder (EE, AH og jer selv!).

Der vil blive serveret et let traktament, der er inkluderet i prisen

Kursus i basal operativ hysteroskopi

Tid

Fredag den 8. oktober 2004 kl. 14.00–19.00.

Sted

Amtssygehuset i Glostrup, Gynækologisk afdelings konferencerum samt Dagkirurgisk afdeling.

Målgruppe

Prækursister og kursister i gynækologi.

Indhold

Indledende teori og praktisk hysteroskopi på in vitro-model.

Undervisere

Overlæge, dr.med. Søren Stampe Sørensen
Afdelingslæge Jeanette Bogstad
Afdelingslæge Bent Hansen
Kursusreservelæge Pernille Nørgaard.

Kursusledelse

Kursusreservelæge Pernille Nørgaard
Overlæge, dr.med. Søren Stampe Sørensen.

Deltagergebyr

600 kr.

Tilmelding

Senest fredag d. 17. september 2004 til
pernillenoergaard@yahoo.dk.

Program

14.00–14.10 Velkomst

14.10–15.10 Teori omhandlende indikationer, prognostiske faktorer, komplikationer, senfølger og operativ teknik

- 15.10–15.20 Gennemgang af apparatur og in vitro-model
 15.20–15.50 Kaffepause og omklædning
 15.20–18.50 Hysteroskopi på in vitro-model, mulighed for pauser
 18.50–19.00 Evaluering

DSOG's efteruddannelses- kursus

Tid

Torsdag den 7 og fredag den 8. oktober 2004
 (bemærk ændrede ugedage i forhold til tidligere)

Sted

Novo Nordisk, bygning 6 A, Novo Allé,
 Bagsværd

Tilmelding

Kun i form af indbetaling af kursusgebyr
 kr. 550,- til efteruddannelsesudvalgets kasserer
 Susanne Ledertoug, kontonr. 9570 624712
Senest mandag den 6. september 2004. Ved
 senere indbetaling pålægges gebyr på 200,- kr.

Husk at opgive navn og adresse/arbejdssted.

Torsdag Endometriose

- 13.00–14.00 Registrering
 14.00–15.00 Moderne endometriosebehandling. Overlæge dr. med Axel Forman, Skejby Sygehus
 15.00–15.30 Kaffe
 15.30–16.00 Fertilitet og endometriose. Overlæge Torben Philipsen, Holbæk
 16.00–16.30 At leve med endometriose. Medlem af patientforeningen
 16.30–17.00 Diskussion
 19.00– Evt. aftenarrangement, nærmere oplysninger senere

Fredag

- 9.00–10.00 Medicinsk abort – en opdatering. Christina Rørbye, Hvidovre Hospital

- 10.00–10.15 Diskussion
 10.15–10.45 Kaffe
 10.45–11.45 Abortus habitualis. Afdelingslæge Ole Bjarne Christiansen, Rigshospitalet
 11.45–12.00 Diskussion
 12.00–13.00 Frokost
 13.00–14.00 Metabolic syndrome. PCOS. Contemporary treatment. Professor Stephen Franks, Imperial College, London
 14.00–14.30 Kaffe
 14.30–15.30 Gynækologens rolle ved håndtering af metabolisk syndrom
 15.30–16.00 Diskussion og afslutning

DSOG's Ultralydsgruppe

Ultralydkursus Opdatering - »hotte emner«

Sted

Odense Universitetshospital, Auditoriet, Klørvænget 6, Odense.

Tidspunkt

Onsdag den 27. oktober 2004 kl. 9.30–16.00.

Kursusledere

Overlæge Kirsten Søgaard,
Team Ultralyd og Føtal Medicin,
Gynækologisk-obstetrisk afdeling D,
Odense Universitetshospital, 5000 Odense C.

Overlæge, dr.med. Connie Jørgensen,
Ultralydklinikken 4023,
Juliane Marie Centret, Rigshospitalet,
2100 København Ø.

Målgruppe

Sonografer, sygeplejersker, jordemødre og læger der beskæftiger sig med ultralydsscanning af gravide.

Kurset er tænkt som en opfølgning på den nu afsluttede kursusrække under DSOG's Ultralydsgruppe, og der vil være danske og udenlandske foredragsholdere.

Fremover påtænkes afholdelse af et årligt tilsvarende kursus, hvor der kan tages aktuelle emner op, fremlægges nye tiltag inden for obstetrisk ultralydsscanning mv.

Foreløbigt program

- Venøst Dopplerflow. Fysiologi, anvendelse ved væksthæmning og andre patologiske tilstande. Kliniske cases
- Monochoriotiske gemelli. Væksthæmning, TTTS, misdannelser, klinisk håndtering
- Nakkefoldscanning i DK. Status
- Fortykket NT og normale kromosomer – og hvad så?
- »Bløde markører« og kromosomfejl. Hvilken værdi skal markører tillægges efter indførelse af nakkefoldsscanning?
- Klaringsrapport om prænatalt diagnostiseret hydronefrose
- 3D ultralydsscanning

Endeligt program med tidspunkter og foredragsholdere vil blive annonceret på DSOG's hjemmeside og i næste nummer af »Sprøjten«.

Pris

800 kr., som inkluderer kursusdeltagelse, kursusmappe, kaffe og frokost.

Tilmelding

Senest den 14. oktober 2004 ved fremsendelse af kursusgebyret på 800 kr. til Kirsten Søgaard, pr. check eller til bankkonto, reg.nr.: 0813, kontonr. 0000550507 med tydelig angivelse af navn, arbejdsadresse og e-mail-adresse.

God urodynamisk praksis – basalkursus i urodynamisk undersøgelse af kvinder

Tid

Tirsdag dden 26. oktober 2004 kl. 9.30–16.30.

Sted

Amtssygehuset i Glostrup,
Ndr. Ringvej, 2600 Glostrup
Auditorium A, i forhallen ved hovedindgang 1.

Kursusledelse

Lone Mouritsen og Søren Brostrøm
(soren@brostrom.dk).

Undervisere

Professor, overlæge, dr.med. Gunnar Lose
Overlæge, ph.d. Lone Mouritsen
Læge, ph.d. Søren Brostrøm
Kontinenssygeplejerske Mette Hulbæk.

Målgruppe

Læger og sygeplejersker, der udfører urodynamiske undersøgelser af kvinder.

Formål

Introduktion og træning i god urodynamisk praksis, specielt cystometri og tryk-flow-undersøgelse. Vi vil i 2005 afholde et overbygningskursus i avancerede urodynamiske metoder. Kursusprogrammet er certificeret af International Continence Society, og ved deltagelse i både basal- og overbygningskurset, samt indsendelse af logbog med dokumentation for udførte urodynamiske undersøgelser, vil man modtage ICS-certifikat.

CME

Kurset er godkendt af DSOG's efteruddannelsesudvalg til 9 CME-point.

Deltagergebyr

800 kr. inkl. fortæring.

Sponsor

Medical Equipment Aps.

Tilmelding

Snarest, og senest den 1. september, pr. mail til: soren@brostrom.dk.

Program

- 9.00–9.30 Kaffe og morgenbrød
- 9.30–10.00 Den kliniske anvendelighed af urodynamiske undersøgelser
v/ Gunnar Lose
- 10.00–10.15 Metoder, sikkerhed og hygiejne
v/ Søren Brostrøm
- 10.15–12.30 Gruppearbejde: Opstart og procedurer
- apparatur og utensilier
 - kalibrering og balancering
 - fejlfinding
- 12.30–13.30 Frokost
- 13.30–15.00 Gruppearbejde: Playback og diskussion af cases
- stressinkontinens
 - overaktiv blære
 - obstruktion
 - slap blære
- 15.00–16.00 Cases
- diskussion af kursisternes egne cases
- 16.00 – 16.30 Opsamling
v/ Lone Mouritsen
- Hvad er god urodynamisk praksis?
 - Ønsker til næste kursus

DFKO
www.gynaekologer.dk

Nyt fra Danske Fødsels- og Kvindelægers Organisation

Bestyrelsen

Suzan Lenz, formand
Jan Pelle, næstformand
Ingrid Rørbæk Jacobsen, sekretær
Birgit Arentoft, kasserer
Edith Svare, deltidsrepræsentant

Svangerskabsafbrydelse i praksis

Lov om svangerskabsafbrydelse uden for det offentlige sygehusvæsen trådte i kraft den 1.7.2004. I foråret blev der på anmodning af Indenrigs- og Sundhedsministeriet nedsat et ad hoc-udvalg af Sygesikringens Forhandlingsudvalg og FAS med henblik på at fastsætte vilkår og honorering i sygesikringsregi. Jan Pelle, Peter Bagger og Suzan Lenz har deltaget i det faglige ad hoc udvalg. Med i udvalgsarbejdet var også Mads Lythje, jurist i FAS, og Michael von Magnus.

Der har været afholdt 2 møder og det er ikke lykkedes at få en aftale i stand. Vores problem har været, at modparten ønskede 24 timers tilkaldevagt efter abort; det har vi ikke ønsket at påføre vores medlemmer. Der er aftalt nyt møde den 1. november. Det er aftalt så sent, for at vi kan diskutere problemet på efterårets klubmøde. I mellemtiden kan abort udføres ifølge privat honorar. Brug Hindsgavl-guidelinen, der ligger på DSOG's hjemmeside. Den besvarer alle spørgsmål for det praktiske. Det er angivet at der skal anvendes tre tabletter antiprogesteron; det er ifølge nyere meddelelser nok med en. Der skal søges tilladelse i Lægemiddelstyrelsen til at rekvirere Mefigyne. Brug blanketten Human Genel fra Lægemiddelsty-

relsens hjemmeside. Aspirationssæt til kirurgisk abort kan fås hos Apgar. Den vejledende pris skal efter aftale med Apgar reduceres. Lovteksterne (der er 4) har vi sendt per mail til de praktiserende, der har opgivet mail-adresse til DFKO's bestyrelse. Der er ikke tegn på at lovene bliver fremsendt per almindelig post. De vil blive lagt på vores hjemmeside: www.gynaekologer.dk. Vi har forstået på myndighedernes udmeldinger, at der lægges stor vægt på information, herunder den skriftlige information. Så hver speciallæge skal sørge for at have skriftligt informationsmateriale til udlevering til patienten. Ligeledes pointerer loven, at der skal tilbydes og gives støttesamtaler både før og efter indgrebet.

Vikarbureauet

Der er brug for vikarer i praksis. Interesse-rede kan melde sig til Inge Rasmussen, ir@dadlnet.dk.

Sammesteds henvender man sig, når man har brug for vikar! Det kan være frugtbart for begge sider at se andre måder at arbejde på. Aktuelt er der behov for vikar i Københavns-området. Vikaren skal være speciallæge i gynækologi og obstetrik.

Suzan Lenz

Juli 2004

NFOG visitator program 2004/2005

DSOG og FYGO vil gerne opfordre deres medlemmer til at søge om tilskud fra NFOG visitator fonden til gennemførelse af et klinisk ophold på et sygehus inden for Norden.

Formål

Formålet med NFOG VISITATOR PROGRAM er øge mulighederne for at dele eller forbedre sin ekspertise inden for et selvvalgt område. Man ønsker desuden at støtte og udvikle gode forhold for samarbejde på tværs af de gynækologiske-obstetriske afdelinger i Norden.

Økonomi

Ansøgerens stamafdeling opfordres til at dække tjenestefrihed med løn. NFOG fonden kan søges til dækning af udgifter til transport, kost og logi. NFOG fastsætter beløbets størrelse i hver enkelt ansøgning.

Opholdets længde

Minimum én uge.

Ansøgerens kvalifikationer

Kursist eller speciallæge i gynækologi/obstetrik

Krav til ansøgningen

- Ansøgerens CV
- Angivelse af opholdets varighed
- Formålet med opholdet
- Acceptbrev fra den modtagende afdeling samt fra ansøgerens stamafdeling
- Budget for opholdet inkl. dokumentation for tjenestefrihed fra ansøgerens stamafdeling

Ansøgningsfrist

Den 1. oktober 2004

Ansøgningen sendes til

NFOG secretary
Satu Sahonen
P.O.Box 610
00029
HUS
Finland
e-mail: satu.sahonen@hus.fi

Evaluering af opholdet

En skriftlig rapport skal senest 3 måneder efter endt ophold sendes til NFOG-bestyrelsen. Rapporten skal indeholde en evaluering af opholdet fra den udsendte, den modtagende afdeling samt ansøgerens stamafdeling.

NSGO visitor program

Purpose

To enhance opportunities to improve clinical skills and/or develop and share the expertise of the departments by visiting a highly qualified Nordic Department managing patients with gynecologic oncologic diseases/cancer.

Promote Nordic co-operation and networking.

NSGO support

To cover traveling expenses, accommodation (if not arranged by the hosting clinic) and a daily allowance of 387 DKK/day. The total maximum support is 15 000 DKK/applicant. 4 visitors during the year 2005.

Length

Minimum 1 week.

Applicants

Trainees at the final stages of subspecialization or subspecialists working at hospitals in the field of gynaecologic oncology.

Applications must include:

- Short CV of the visitor
- Budget and length of the visit, a full salary from the sending clinic is mandatory
- Goal of the visit and how it will be achieved according to the plan accepted in the hosting and sending clinic

Deadline of the applications is Oct 1. 2004 and they should be sent to:

Gerda Andersen
NSGO Data Center
Klovertvaenget 10,5
Odense University Hospital
5000 Odense C, Denmark
(gerda.andersen@OUH.fyns-amt.dk)

A written report

to the NSGO board should be sent within 3 months after the visit. The report should include evaluation of the visit by the visitor, the clinic hosting the visit and the clinic sending a visitor.

Further information

seija.grenman@tyks.fi

NSGO visitor-program

I Nordisk Selskab for Gynækologisk Onkologi (NSGO) er der åbnet mulighed for studieophold ved gynækologisk onkologiske centre i Norden med henblik på udveksling af erfaringer, mulighed for oplevelse af aktuelle behandlingsmodaliteter, opnåelse af viden omkring specielle behandlingsmodaliteter etc. omkring behandling af gynækologiske cancerpatienter. NSGO har bevilget 15.000 kroner per ansøger. Regler for opnåelse af disse midler kan ses på det følgende. Jeg vil gøre opmærksom på at »visitor-program« er åbent for såvel yngre kolleger som ældre, etablerede kolleger i det gynækologisk-onkologiske speciale. Det er målet med programmet, at et større kendskab til behandlingsmetoder, organisation etc. kan blive udbredt mellem de nordiske lande. Da det ofte kan være vanskeligt for allerede etablerede kolleger i det gynækologisk onkologiske speciale at opnå økonomisk støtte til studieophold, har vi også fundet vigtigt, at denne gruppe af kolleger kan støttes med det aktuelle program.

Idet jeg håber at dette vækker interesse, kan jeg kun opfordre til at ansøge.

På vegne af NSGO's bestyrelse
Overlæge, dr.med. *Erik Søgaard Andersen*

FYGO nyt august 2004

FYGO og Sundhedsstyrelsen!

FYGO's bestyrelse har sammen med DSOG's bestyrelse og Vurderingsudvalget de seneste 9 måneder arbejdet intenst for at få Sundhedsstyrelse til at træffe en afgørelse om det forslag vi i fællesskab har stillet til en overgangsordning vedrørende den kirurgisk sideuddannelse:

Ansættelse ved kirurgisk afdeling kan under kriterium 1 udløse 2 point for ansættelse i 12 mdr, 1 point for ansættelse i 6 mdr. Hvis den pågældende ansøger imidlertid allerede har opnået 2 point i kriterium 1 for anden supplerende ansættelse, kan der, hvis den kirurgiske ansættelse er påbegyndt senest den 1.10.2003, opnås yderligere 1 point, så der i alt kan opnås 3 point under 1. kriterium.

Det er derfor med meget stor tilfredshed og glæde, at vi sammen med DSOG nu endelig efter en meget langvarig sagsbehandling kan konstatere, at vores forslag er blevet godkendt af Sundhedsstyrelsen den 6. juli 2004. Heldigvis har Sundhedsstyrelsen accepteret, at ordningen gælder også for denne ansøgningsrunde, hvor 15 ud af de 32 ansøgere havde »ekstra kirurgi« og dermed vil få tildelt et ekstra point. Denne sag har igen været med til at vise, at en god sag, vedholdenhed, kampånd og stædighed ofte belønnes!

Sundhedsstyrelsen har endvidere – igen langt om længe – fået afklaret, hvordan 6-årsreglen skal forvaltes. Heldigvis er det blevet sådan, at »gamle« introduktionsuddannelsesforløb nulstilles pr. 1. januar 2004 med hensyn til den 6-årige forældelsesfrist for påbegyndelse af de nye hoveduddannelsesforløb. Det betyder, at uddannelsessøgende læger, der har en godkendt introduktionsuddannelse efter 1996-bestemmelserne dvs. påbegyndt inden den 1. ja-

nuar 2004, kan søge hoveduddannelsesforløb efter den nye ordning frem til og med udgangen af 2009. Dvs. har du en godkendt introduktionsstilling fra fx 2001 kan du fx påbegynde et ph.d.-forløb og herefter søge U-stilling frem til den 31. december 2009 uden at du behøver en ny introduktionsstilling. Har man ikke fået U-stilling inden den 1. januar 2010 vil 6-års-reglen være gældende og i det nævnte tilfælde betyde, at den uddannelsessøgende skal have en ny I-stilling før man kan søge en U-stilling, hvis reglerne fortsat er gældende i 2010. FYGO og DSOG arbejder fortsat på, at 6-års-reglen skal afskaffes, men såfremt den bevares, at ph.d. forløb ligesom barsel ikke skal medregnes i de 6 år.

I øvrigt er Ditte Trolle, overlæge, Skejby Sygehus, valgt som ny formand for Vurderingsudvalget, hvor hun afløser Lone Hvidman. Oplysninger omkring hvilke aktiviteter, der giver point, kan fortsat findes via FYGO's hjemmeside under »uddannelse«, men er der uklarheder, kan der rettes henvendelse til Ditte via mail ditte.trolle@dadlnet.dk eller til FYGO's medlem i vurderingsudvalget Jane Lyngsø: janelyngsoe@jubiiimail.dk

FYGO og juniorinspektordningen

FYGO's bestyrelse har de sidste 2 år deltaget i i alt 11 inspektorbesejg som led i en forsøgsordning i samarbejde med Sundhedsstyrelsens inspektorkontor. Dette samarbejde har fungeret upåklageligt, og vi har desuden haft mulighed for at deltage i selve inspektorkurset. Sidstnævnte har været med til at sikre, at vi har været klædt godt på til opgaven.

Vi har nu sammen med DSOG og inspektorerne færdiggjort rapport og evaluering af ordningen, der kan ses hjemmesiden. Vi er som juniorinspektorer blevet inddraget i alle dele af inspektorbesejgene og har oplevet rollen fuldt ligeværdig. Vi har kunnet bidrage konstruktivt

ved de enkelte besøg og har haft indflydelse i forbindelse med selve rapportskrivningen. Heldigvis har inspektorerne haft samme oplevelse, og vi kan derfor sammen kun på det kraftigste anbefale, at ordningen med at inddrage uddannelsessøgende i inspektorbesøgene fremover gøres permanent og gældende for alle specialer.

FYGO's bestyrelse har fået et godt indtryk af, hvordan uddannelsen »har det« på de forskellige afdelinger vi har besøgt, og vi har løbende diskuteret de enkelte rapporter og de tiltag, der bliver iværksat. Vi kan desværre konstatere, at der på mange afdelinger mangler uddannelsessøgende til at deltage i interviewene. FYGO vil derfor opfordre til:

- at afdelingerne sørger for at der i arbejdstilrettelæggelsen åbnes mulighed for at hovedparten af afdelingens uddannelsessøgende er til stede og deltager i de 45 min interview/diskussion med inspektorkorpset. Fx kan interviewet med de uddannelsessøgende placeres som første punkt.
- at vi som uddannelsessøgende selv gør en aktiv indsats for at blive involveret i udarbejdelsen af afdelingens selvevaluerings skema, som sendes til inspektorerne før besøget. Skal din afdeling have inspektorbesøg så kontakt din uddannelsesansvarlige overlæge og tilbyd dig!

Fra den 1. september 2004 vil alle inspektor rapporter for øvrigt være tilgængelige via Sundhedsstyrelsens hjemmeside www.sst.dk.

FYGO og verden uden for Danmark!

FYGO's bestyrelse var solidt repræsenteret ved NFOG-kongressen i Helsinki den 12.-15. juni 2004. I det hele taget var yngre gynækologer fra Danmark vanen tro mødt talstærkt op og bidrog væsentligt til den videnskabelige del af

kongressen. Vi vil gerne ønske tillykke til Malene Hilden og Priya Chauhan, der begge fik en pris på 10.000 DKK for posterpræsentation henholdsvis om »Associations between ill health and sexual abuse history among 3593 gynaecological patients« og »Randomised controlled study of treatment of retained placenta with 100 IE intraumbilical oxytocin injection via an infant mucus aspiration tube«.

NFYOG – Nordisk Forening af Yngre Obstetrikere og Gynækologer – afholdt en prækongres hvor Jette Led Sørensen holdt et spændende og tankevækkende oplæg med titlen »How to create good education«. Nina Tiainen, præsident for EPW (europæisk organisation vedr arbejdsvilkår) fortalte om konsekvenser af EU's direktiv, der skal begrænse det ugentlige antal arbejdstimer. I alt 50 deltog i mødet, der sluttede af med en livlig diskussion med temaet »Hvorfor er der så få mandlige læger, der følger sig tiltrukket af vores speciale?« Der er samme massive trend i alle de nordiske lande – dog nok mest udtalt i Finland, hvor kun 3 ud af 125 kursister er mænd! Årsager som »at vi skræmmer medicinstuderende væk ved ikke at lade dem få lov til at være med på undersøgelsesstuen«, »at der i det hele taget ikke længere er prestige – læs økonomisk incitament til at være/blive læge – derfor et kommende kvindespecialer osv. blev fremført. Spørgsmålet er, hvad vores patienter ønsker, og om det stigende antal kvinder i specialet er/bliver et problem? Med udsigten til et nærmest totalt kvindedomineret speciale, der stadigvæk primært fungerer med mandlige chefer er der behov for, at vi går i gang med at diskutere, hvordan vi fremover skal/kan ledes af kvindelige chefer. Et tema, der vil blive taget op på et NFYOG-seminar juni 2005. Herudover deltog 45 danskere sammen med 40 yngre gynækologer fra de andre nordiske lande i en veltilrettelagt saunatur.

Endvidere bliver Marie Søgaard, der er

medlem af FYGO's bestyrelse, fra den 1. januar 2005 ny formand for NFYOG og derved samtidig medlem af NFOG's bestyrelse. Marie vil selvfølgelig fremføre yngre gynækologers synspunkter og arbejde for, at vi fremover bliver endnu mere synlige i nordisk sammenhæng.

NFOG – Nordisk Forening for Obstetrik og Gynækologi – har et ønske om økonomisk at støtte uddannelsesinitiativer i Norden. FYGO vil derfor opfordre sine medlemmer til at søge om støtte, når muligheden byder sig. Er du usikker på om du kan komme i betragtning eller hvis du har et specifikt ønske, men er usikker på, hvor og hvordan det kan opfyldes – er du meget velkommen til at kontakte os. Se for øvrigt opslag vedr »NFOG's visitor program« andetsteds.

FYGO er medlem af ENTOG – European Network of Trainees in Obstetrics and Gynecology – og vi har mulighed for at sende 2 deltagere af sted til ENTOG's spændende udvekslingsprogram, der denne gang afholdes i Slovenien i november 2004. Se opslag andetsteds. FYGO vil for øvrigt arbejde for, at vi i 2006 bliver vært for ENTOG's udvekslingsprogram. I 2005 er det Barcelona, der er vært.

FYGO og fremtidige aktiviteter

FYGO's bestyrelse afholder internatmøde den 27.–28. august. På dette møde skal vi bl.a. diskutere personlig kompetenceudvikling, herunder vil evaluering af »bløde kompetencer« via 360-graders evaluering blive berørt. FYGO's fremtidige politik bliver lagt fast: Hvilke områder skal vi i gang med at arbejde med, efter at det store arbejde med målbeskrivelserne er afsluttet? Hvordan skal/kan vi følge uddannelsens kvalitet? Kan vi på nogen måde få flere hoveduddannelsesforløb? Hvordan vil det reducerede antal I-stillinger påvirke rekrutteringen til specialiet? Skal vi arbejde på at øge antallet af mandlige kursister? Hvordan kan vi sikre en

ensartet uddannelse i alle dele af landet? Læs mere på hjemmesiden efter mødet.

I efteråret har vi indtil videre planlagt følgende:

- Studiegruppe Vest mødes den 30. september med emnet »Obstetriske udfordringer«
- Kursus i perinatologi, Odense den 7. september
- Kursus i infertilitet, Århus den 8. september og senere i København
- Kursus i gynækologiske infektioner november 2004 Øst og Vest

Herudover afholdes FYGO-internatkursus og generalforsamling 17.–18. marts 2005 på Ledernes uddannelsescenter i Odense – reserver allerede plads i kalenderne.

Endelig vil FYGO opfordre medlemmerne til at gå aktivt ind i de arbejdsgrupper, der arbejder med udarbejdelse af gynækologiske og obstetriske guidelines. Se www.dsog.dk under guidelines.

FYGO's bestyrelse
Juli 2004

Et tilbud til alle uddannelsessøgende

Oplev hvordan yngre gynækologer/obstetrikere uddannes i Slovenien – deltag i det europæiske udvekslingsprogram i november 2004.

Læs nedenfor hvordan og send en ansøgning til FYGO's bestyrelse senest den 15. september.

Hvornår, hvor og hvad?

I uge 48 dvs. den 21.–27. november gennemføres det 14. europæiske udvekslingsprogram for uddannelsessøgende gynækologer. Denne gang foregår det i Slovenien. Du vil opholde dig på en gynækologisk obstetrisk afdeling i Slovenien i 5 dage.

Du forventes herefter at deltage i et efterfølgende møde om europæiske uddannelsesspørgsmål, som afholdes i Ljubljana den 26.–27. november. På mødet deltager tillige øvrige danske repræsentanter i ENTOG/EBCOG-samarbejdet (European Network of Trainees in Obstetrics and Gynaecology/European Board & College Obstetrics and Gynaecology). Programmet for udvekslingsophold og møde kan studeres på www.entog.org og www.satog.org

Hvem?

Der skal udvælges 2 deltagere fra Danmark. I alt vil 50–60 uddannelsessøgende fra hele Europa deltage i arrangementet.

Hvem kan ansøge?

Du skal være under uddannelse til speciallæge i gynækologi og obstetrik og være medlem af FYGO for at komme i betragtning. Alle kan søge – fra yngste introduktionslæge til ældste kursist.

Hvordan finansieres opholdet?

DSOG har finansieret rejse og udgifter til op-

hold i forbindelse med selve ENTOG-mødet. Ophold i forbindelse med studiebesøget på afdelingerne dækkes af lokale kræfter.

Det forventes, at din afdeling yder tjenestefri med løn. Dine udgifter til opholdet vil være yderst minimale (mad & drikke), men vi anbefaler at du søger din afdeling om støtte hertil, ligesom private fonde og firmaer kan søges.

Hvordan ansøges?

Send en ansøgning til FYGO's bestyrelse *senest den 15. september* til nedenstående adresse (meget gerne pr. e-mail). Ansøgningen skal indeholde et kort CV samt motivation for hvorfor du vil deltage.

Efter opholdet forventes det, at deltagerne skriver et kort mødereferat i DSOG bladet.

Du vil få besked inden den 25. september, således at du kan nå at tilmelde sig, inden fristen for tilmeldelse udløber den 1. oktober.

SØG – du kan kun blive en god oplevelse rigere!

På bestyrelsens vegne
Marie Søgaard
Blegdamsvej 126 A, st. tv.,
2100 København Ø,
tlf.: 35 55 15 39,
e-mail: mariesoegaard@dadlnet.dk

FYGO-studiegruppe vest inviterer til møde om »Obstetriske udfordringer«

Det foregår torsdag den 30. september 2004,
kl. 17.00 til ca. 21 på Restaurant René, Århus,
og handler om flere meget omdiskuterede ob-
stetriske problemstillinger:

1. Igangsættelse: hvem, med hvad, hvorfor,
hvornår? Herunder tidl. sectio
2. Gemelli, choriositet, forløsningsmåde
3. Sectio på »maternal request«

Underviser

Obstetrisk og ledende overlæge, Kristjar Skajaa,
Skejby Sygehus

Efter mødet er Organon vært ved et let trakte-
ment.

Målgruppe

Fase III-læger og afdelingslæger, men andre
yngre læger er også meget velkomne hvis plads
haves.

Tilmelding til

Kirsten Jochumsen på e-mail:
kirsten.jochumsen@dadlnet.dk
senest den 15. september 2004.

